XIX OLIMPIADA MEDIEWISTYCZNA
A.D. 2026

PRZECZYTAJ!

Szanowny Młody Mediewisto,

przed Tobą zadania II stopnia XIX Olimpiady Mediewistycznej. Zanim przystąpisz do rozwiązywania testu, sprawdź, czy Twój materiał jest kompletny. Powinien zawierać 13 stron. Na drugiej stronie są pytania identyfikacyjne. Musisz na nie odpowiedzieć. Zadania zaczynają się od strony trzeciej. Wszystkie zadania oparte są na obowiązkowej literaturze. Na wypełnienie testu masz 120 min. Możesz zdobyć maksymalnie 100 punktów. W wypadku braku jakiejkolwiek strony lub niemożności odczytania zadania z innego powodu zgłoś to natychmiast do opiekuna sali. Jeżeli pomylisz się w odpowiedziach i zorientujesz się w trakcie pisania testu, skreśl błędną wypowiedź i wyraźnie zaznacz prawidłową.

PRACUJ SAMODZIELNIE!

Opiekun sali może Cię wyprosić z klasy, unieważniając Twoją pracę, po stwierdzeniu korzystania z niedozwolonych metod pomocy (np. wszelkich środków łączności).

Pamiętaj:
***non scholae sed vitae discimus*.**

POWODZENIA i do zobaczenia na finale w Legnicy na Dolnym Śląsku.

Sekretarz Komitetu Głównego OM
Agnieszka Kucha-Kiedel

Legnica, 7.03.2026 r.

WYPEŁNIJ WIELKIMI LITERAMI

Imię i nazwisko uczestnika:

……

Data urodzenia ……

Szkoła (i miejscowość), którą reprezentuje uczestnik ……
……
……

Klasa – ……

Olimpiada Mediewistyczna A.D. 2026

(II stopień)

CZĘŚĆ I

Proszę połączyć daty i wydarzenia.

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 20 pkt)

Wydarzenie	Data
Unia florencka	1439
Pokuta Henryka IV w Canossie	1077
Chrzest Chlodwiga, króla Franków	496
I defenestracja praska	1419
Cesarska koronacja Karola IV Luksemburskiego	1355
Bitwa pod Nikopolis	1396
Śmierć Mahometa	632
Początek rządów Knuta I Wielkiego w Anglii	1016
Traktat w Verdun	843
Śmierć Henryka II Pobożnego	1241
Początek pontyfikatu Grzegorza I Wielkiego	590
Wielki kurułtaj i początek imperium mongolskiego Temudżyna (Czyngis-chana)	1206
Złupienie klasztoru w Lindisfarne przez wikingów	793
Konkordat wormacki	1122
Męczeńska śmierć Wojciecha Sławnikowica	997
Zdobycie i złupienie Konstantynopola przez krzyżowców IV krucjaty	1204
Początek rządów cesarzy Arkadiusza i Honoriusza	395
Upadek Państwa wielkomorawskiego	906
Tzw. Nieszpory sycylijskie	1282
Koronacja Władysława Warneńczyka na króla Węgier	1440

Daty:

395, 496, 590, 632, 793, 843, 906, 997, 1016, 1077, 1122, 1204, 1206, 1241, 1282, 1355, 1396, 1419, 1439, 1440

CZĘŚĆ II

Proszę uporządkować chronologicznie kolejność wydarzeń – od najwcześniejszego do najpóźniejszego

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 15 pkt)

Zagadnienie	Odpowiedzi	Poprawna kolejność
Założenie zakonów	a. Franciszkanie b. Templariusze c. Benedyktyni d. Cystersi	c d b a
Zawarcie małżeństw dynastycznych	a. Władysław II Wygnaniec x Agnieszka Babenberg b. Wratysław II czeski x Świętosława Swatawa c. Otton II x Teofano d. Henryk II Plantagenet x Eleonora Akwitańska	c b a d
Pojawienie się ruchów religijnych	a. Lollardowie b. Bogomilizm c. Waldensi d. Utrakwiści	b c a d
Wzniesienie budowli	a. Katedra w Saint-Denis b. Hagia Sophia c. Palatium na Ostrowie Lednickim d. Kaplica pałacowa w Akwizgranie	b d c a
Powstanie utworów	a. Kronika Galla Anonima b. Kronika Thietmara c. Tzw. Geograf bawarski d. Dzieje Sasów Widukinda z Korbei	c d b a
Śmierć literatów	a. Dante Alighieri b. Wilhelm IX Trubadur c. Francesco Petrarca	b a c
Stoczenie bitew	a. Bitwa pod Crécy b. Bitwa pod Suchymi Krutami c. Bitwa na Kulikowym Polu d. Bitwa pod Legnano	d b a c
Lokacje na prawie niemieckim	a. Kraków b. Złotoryja c. Poznań d. Środa Śląska	b d c a

Panowanie władców Anglii	a. Henryk II Plantagenet b. Edward III c. Ryszard Lwie Serce d. Henryk V Lancaster	a c b d
Powstanie uniwersytetów	a. Praga b. Kraków c. Oxford d. Bolonia	d c a b
Ustanowienie aktów prawnych	a. Złota Bulla Andrzeja II b. Złota Bulla Karola IV c. Wielka Karta Swobód d. Przywilej koszycki	c a b d
Bunty i niepokoje społeczne	a. Powstanie Wata Tylera b. Żakeria c. Powstanie Nika d. Bunt Miecława	c d b a
Ostatni Kapetyngowie na tronie Francji	a. Karol IV Piękny b. Ludwik X Kłótliwy c. Filip V Wysoki d. Jan I Pogrobowiec	b d c a
Dynastie na tronie Niemiec	a. Habsburgowie b. Hohenstaufowie c. Ludolfingowie d. Salijczycy	c d b a
Relacje polsko-krzyżackie	a. Zajęcie Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków b. Drugi pokój toruński c. Pokój kaliski d. Bitwa pod Płowcami	a d c b

CZĘŚĆ III

Proszę wskazać poprawne odpowiedzi – możliwa więcej niż jedna

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, punktowane są tylko pełne odpowiedzi – łącznie 25 pkt)

Pytanie	Proponowane odpowiedzi	Odpowiedź poprawna
1. Kto prowadził działalność misyjną na Pomorzu?	a. Thietmar z Mersebruga b. Otton z Bambergu c. Andrzej Świerad d. Anzelm z Havelbergu	b
2. Jak nazywał się redaktor jednego z najstarszych ruskich latopisów – *Powieści minionych lat*?	a. Cyryl b. Metody c. Nestor d. Antoni	c
3. Gdzie panował Świętopełk I Wielki?	a. Na Pomorzu Zachodnim b. Na Rusi Kijowskiej c. W państwie wielkomorawskim d. W Królestwie Serbii	c
4. Kim są klaryski?	a. żeńską gałęzią benedyktynów b. żeńską gałęzią franciszkanów c. żeńską gałęzią dominikanów d. przedstawicielkami nurtu waldensów	b
5. Kto z wymienionych osób nie był przedstawicielem dynastii piastowskiej?	a. Władysław Herman b. Władysław Święty c. Jarosław Mądry d. Bolesław III Rudy	b c d
6. Gdzie na początku XV w., przed zdobyciem Konstantynopola, rezydował sułtan osmański?	a. Bursie b. Atenach c. Ankarze (Angorze) d. Adrianopolu (Edirne)	d
7. Na czele której diecezji stał wymieniony w okresie rządów Bolesława Chrobrego biskup Jan?	a. wrocławskiej b. poznańskiej c. krakowskiej d. kołobrzeskiej	a
8. Który spośród wymienionych możnowładców ufundował pierwszy na ziemiach polskich klasztor Bożogrobców (kanoników regularnych Grobu Bożego)?	a. Zbylut b. Jaksa z Miechowa c. Sieciech d. Piotr Włostowic	b

9. Kto był księciem wrocławskim w latach 1248-1266?	a. Bolesław II Rogatka b. Henryk III Biały c. Henryk IV Probus (Prawy) d. Bolesław III Rozrzutny	b
10. Które z nauk nie wchodziły w skład nauczania *trivium*?	a. gramatyka b. geometria c. astronomia d. retoryka	b c
11. W którym ośrodku uniwersyteckim nauczał sławny teolog Mateusz z Krakowa?	a. Pradze b. Padwie c. Krakowie d. Paryżu	a
12. Która(e) z wymienionych postaci nie była(y) żoną(ami) Kazimierza III Wielkiego?	a. Anna Aldona b. Adelajda Heska c. Małgorzata Luksemburska d. Elżbieta Bośniaczka	c d
13. Jak nazywał się protoplasta pierwszej dynastii panującej w Królestwie Węgier?	a. Asparuch b. Almos c. Arpad d. Asen	c
14. Który z władców Bułgarii pierwszy przyjął chrzest?	a. Krum b. Borys I c. Symeon I d. Piotr I	b
15. Jak nazywali się przeciwnicy ikonoklastów?	a. katarzy b. bogomili c. obrazoburcy d. ikonodulowie	d
16. Który król francuski otrzymał przydomek ‘Święty’?	a. Robert II b. Ludwik VI c. Ludwik IX d. Filip II	c
17. Jak nazywał się autor dzieła *Sic et Non*, znany także z romansu ze swoją uczennicą Heloizą?	a. Tomasz z Akwinu b. Piotr Czczigodny c. Beda Czcigodny d. Piotr Abelard	d

18. Do którego zgromadzenia zakonnego należał św. Bernard z Clairvaux?	a. benedyktynów b. dominikanów c. cystersów d. norbertanów	c
19. *Regest* to:	a. napis na pieczęci b. streszczenie dokumentu c. wykaz świadków czynności prawnej d. uroczysta formuła otwierająca treść dokumentu	b
20. Który nurt intelektualny w swoich założeniach kładł największy nacisk na studia nad literaturą antyczną?	a. nominalizm b. wiklefizm c. scholastyka d. humanizm	d
21. Który(e) z podanych utworów powstał(y) w nurcie kultury dworskiej średniowiecza?	a. Tristan i Izolda b. Powieść o Róży c. Kazania świętokrzyskie d. Legenda o św. Aleksym	a b
22. Co wyróżniało miasta lokowane na prawie niemieckim w średniowiecznej Europie Środkowej?	a. samorząd miejski b. pełna kontrola nad mieszkańcami władcy terytorialnego c. regularna siatka ulic d. brak przywilejów handlowych	a c
23. Która dynastia panowała w Egipcie w latach 969-1171?	a. Ajjubidzi b. Abbasydzi c. Fatymidzi d. Idrysydzi	c
24. Jakiego rodzaju związkiem politycznym była unia kalmarska z 1397 r.?	a. unia personalna b. unia realna c. unia handlowa d. unia terytorialna	a
25. Z jakiej dynastii pochodziła matka Bolesława III Krzywoustego?	a. Rurykowiczów b. Przemyślidów c. Hohenstaufów d. Welfów	b

CZĘŚĆ IV

Proszę odpowiedzieć na poniższe pytania według poleceń

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 40 pkt)

1. Uzupełnij poniższe zdania (1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 15 pkt):

Zdania	Uzupełnienia
Matką Bolesława Chrobrego była ....., z dynastii	Dobrawa – Przemyślidów
Otton III, syn Ottona II oraz bizantyńskiej księżniczki ....., w ..... roku został koronowany na cesarza rzymskiego. Jego program polityczny określa hasło:	Teofano – 996 – odnowa cesarstwa rzymskiego (Renovatio imperii Romanorum)
Trzecią wojnę Bolesława Chrobrego z następcą Ottona III, czyli ....., zakończył pokój w	Henrykiem II – Budziszynie
W XIII wieku na terenach nadbałtyckich powstał związek handlowy miast zwany .... Głównym miastem organizacji była ....., gdzie mieścił się sejm związku, rozstrzygający wewnętrzne spory i ustalający jego politykę.	Hanzą (lub Związkiem hanzeatyckim lub Ligą Hanzeatycką) – Lubeka
Ugoda utrakwistów z cesarzem .... oraz wysłannikami papieża, pozwoliła im pokonać w bitwie pod ..... 30 maja 1434 roku inny, rywalizujący z nimi odłam husytów, czyli	Zygmuntem Luksemburskim – Lipanami – taborytów
Na mocy układu z ..... roku, zawartego w ....., Przemysł II wielkopolski objął władzę na Pomorzu Gdańskim po zmarłym księciu	1282 – Kępnie – Mściwoju II

2. Wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe (P), a które fałszywe (F)

(1 pkt za każdą pełną poprawną odpowiedź, łącznie 5 pkt):

Zdanie	Odpowiedź
Wincenty z Kielczy był autorem jednego z najwcześniejszych polskich utworów religijnych pt. *Gaude Mater Polonia* (*Raduj się, matko Polsko*).	P
Pierwszym rektorem odnowionego w 1400 roku Uniwersytetu Krakowskiego był Stanisław ze Skarbimierza (Skalbmierza).	P
Krakowski biskup Mateusz ok. 1147 roku wysłał list do św. Bernarda z Clairvaux, który jest świadectwem polsko-francuskich związków kulturowych w XII wieku.	P
Paweł Włodkowic jest znany przede wszystkim z takich prac jak *Tractatus de potestate papae et imperatoris respectu infidelium* (*O władzy papieża i cesarza w stosunku do niewiernych*), ale i *De revolutionibus orbium coelestium* (*O obrotach sfer niebieskich*).	F
Autorem dzieła pt. *Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego* (*Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae*) jest Mistrz Wincenty Kadłubek.	F

3. Uzupełnij imiona polskich władców. Gdy wskazany przydomek odnosi się do więcej niż jednej postaci, należy wskazać wszystkie

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 5 pkt):

Przydomek	Imię władcy
Rozrzutny	Bolesław
Odonic	Władysław
Odnowiciel	Kazimierz
Pobożny	Henryk, Bolesław
Wstydliwy	Bolesław

4. Uzupełnij informacje łącząc konflikty z datami ich trwania

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 5 pkt):

Konflikt	Daty	Połączenie
A. Wojna głodowa	1. 1455–1485	A2; B3; C5; D1; E4
B. Wojna stuletnia	2. 1414	
C. Wojna trzynastoletnia	3. 1337–1453	
D. Wojna Dwóch Róż	4. 1409–1411	
E. Wielka wojna z Zakonem	5. 1454–1466	

5. Odpowiedz na pytania, odwołując się do poniższych ustępów z opracowań poświęconych historii średniowiecza. Ocenie podlega poprawność merytoryczna i sens wypowiedzi, nie dosłowna zgodność z kluczem odpowiedzi.

(1 pkt za każdą poprawną odpowiedź, łącznie 10 pkt)

A. O których wydarzeniach jest mowa w poniższych ustępach?

1. „W początkowej fazie walk Władysław odnosił jeszcze sukcesy, zdołał nawet zamknąć część sił juniorów w Poznaniu. W tej trudnej sytuacji roli mediacyjnej podjął się arcybiskup gnieźnieński Jakub ze Żnina, ale jego wysiłki nie przyniosły żadnych rezultatów. Postawy seniora nie zmieniła nawet klątwa rzucona na niego przez zwierzchnika Kościoła polskiego i dopiero skuteczna ofensywa Mieszka III Starego zmieniła bieg wojny. Wojska juniorów, wspierane przez możnych, pokonały Władysława i skierowały się na Kraków". (S. Szczur)

Wojna domowa w Polsce; wygnanie Władysława Wygnańca, 1146 r.

2. „W systemie awiniońskim władzę biskupa Rzymu uważano wprawdzie za absolutną, panowała jednak opinia, że dzieli ją z kardynałami. Koncepcję tę Urban VI odrzucał. Co więcej, nie myślał dzielić się pieniędzmi z purpuratami. Dotychczas panowały inne obyczaje. Papież posunął się jeszcze dalej: od kardynałów żądał skromnego życia, do czego nie byli przyzwyczajeni. Dlatego też większość z nich, niemal wyłącznie Francuzi, udała się do Anagni i w pół roku po koronacji Urbana VI wybrała na biskupa Rzymu Francuza, który przyjął imię Klemensa VII". (R. Michałowski)

Wielka schizma zachodnia

3. „W ciągu zimy 1347/1348 r. przedostała się do portów Śródziemnomorskich, latem objęła znaczną część Europy Zachodniej, a w następnym roku dotarła na Północ. Niemal wszystkie kraje europejskie zostały przez nią dotknięte. Pandemia wygasła w 1352 r." (R. Michałowski)

dżuma; czarna śmierć

4. „Rycerstwo skompromitowało się w oczach ludu nieporadnością w wojnie z Anglią, ale, co więcej, nie było w stanie obronić wieśniaków przed rabującymi i mordującymi oddziałami maruderów, którzy w warunkach rozprzężenia, jakie nastąpiło po klęsce, czuli się bezkarni. Do tego doszedł podatek nadzwyczajny, nałożony w związku z koniecznością wykupienia króla Jana Dobrego z niewoli. Rebelia trwała tylko kilka tygodni, ale szeroko rozlała się wokół Paryża i w Pikardii, a nawet w Normandii i Szampanii". (R. Michałowski)

francuska żakeria, 1358 r.

5. „Relacja Galla Anonima da się interpretować na wiele sposobów. Można doszukiwać się w niej śladów symbolicznej koronacji Bolesława Chrobrego lub przyjęcia go do rodziny królów chrześcijańskich, a w gestach cesarza widzieć zapowiedź realizacji jego uniwersalistycznych koncepcji politycznych, w których Bolesław Chrobry miał odgrywać bardzo istotną rolę jako władca wchodzącej w skład imperium Słowiańszczyzny. Można też widzieć spotkanie jedynie jako zwykłą wymianę darów i uprzejmości, charakterystyczną dla ówczesnego ceremoniału dyplomatycznego i nie pociągającą za sobą konsekwencji". (S. Szczur)

zjazd gnieźnieński, 1000 r.

B. O jakiej postaci jest mowa w poniższych ustępach?

6. „Wzorem swego wielkiego imiennika Henryka Brodatego, rozpoczął mozolne budowanie systemu politycznego, który miał mu zapewnić dominację nad drobnymi księstwami. Zawierając małżeństwo z córką księcia opolskiego, zjednał sobie tamtejszą gałąź Piastów śląskich. Wobec innych książąt nie wahał się stosować metod Bolesława Rogatki. W 1281 r. zaprosił na wielki zjazd książąt głogowskich, legnickich, Przemysła II wielkopolskiego i krakowskiego Leszka Czarnego. Ten ostatni nie przybył jednak na spotkanie. Pozostałych gospodarz zjazdu uwięził, by wymusić na nich ustępstwa". (S. Szczur)

Henryk IV Probus (Prawy)

7. „W 488 r. w porozumieniu z Zenonem króla na czele swojego ludu wyruszył na podbój Italii. Ciężka wojna trwała do 493 r., kiedy to król Ostrogotów opanował Rawennę. Nakłonił Odoakra do otwarcia bram, proponując wspólne rządy w Italii, po czym podstępem zamordował go. Gdy stał się niepodzielnym panem Italii, został po raz wtóry – tym razem przez całe wojsko, jakie tam było – obwołany królem". (R. Michałowski)

Teodoryk Wielki

8. „Władca ten zrozumiał, że wzmocnienie autorytetu monarchy, rozbudowa fiskalizmu, agresywna polityka zagraniczna – wszystko to jest możliwe, ale tylko pod warunkiem, że król wyjdzie naprzeciw dążeniom szerokich warstw społecznych, przede wszystkim możnowładztwa i rycerstwa. Dlatego też realizował reformy zapoczątkowane w 1258 r. tak, aby nie narazić na szwank interesów korony. […] Oblicza się, że wpływy do królewskiego skarbu osiągnęły przy uwzględnieniu inflacji poziom z czasów Jana bez Ziemi. […] Prawdziwe triumfy święcił w Brytanii, podbijając Walię i Szkocję (aneksja tego ostatniego kraju nie była definitywna)". (R. Michałowski)

Edward I, król Anglii

9. „Erudyta i biskup krakowski, należał do elity intelektualnej kraju. Urodził się w połowie XII w. Kształcił się najpierw w szkole katedralnej krakowskiej i tu musiał zetknąć się z miejscowym środowiskiem intelektualnym. Poznał biskupa Mateusza (1143–1166) i jego następcę Gedkę (1167–1185). Nie można wykluczyć, że przez pewien czas związany był z książęcą kancelarią. Gdzie odbywał studia zagraniczne, nie wiadomo. W grę może wchodzić Bolonia lub Paryż. […] Po powrocie do kraju związał się z dworem księcia Kazimierza Sprawiedliwego". (S. Szczur)

Wincenty Kadłubek, Mistrz Wincenty

10. „Był egipskim wezyrem, gdy zaś w 1171 r. zmarł kalif fatymidzki, nie powołał nowego, lecz uznał zwierzchnictwo Abbasydów. Skupił w swoich rękach władzę w Egipcie, Palestynie, Syrii i Górnej Mezopotamii, ogłosił się sułtanem, na który to urząd otrzymał nominację kalifa bagdadzkiego. Stojąc u szczytu potęgi, zadał ciężkie ciosy krzyżowcom: pobił ich w bitwie pod Hattin, zajął Jerozolimę i niemal całe Królestwo Jerozolimskie (1187)". (R. Michałowski)

Saladyn; Salah ad-Din Yusuf ibn Ajjub

ŁĄCZNA PUNKTACJA = 100 pkt